

Slovenski dom

Stev. 40

V Ljubljani, ponedeljek 19. februarja 1940

Leto V

Sovjeti se pripravljajo na nov strahovit naskok

Mannerheimova črta bo še dolgo kljubovala

Tuja pomoč že v obilni meri prihaja na Finsko, zlasti letala

Helsinki, 17. febr. m. Pritisk sovjetskih čet na Mannerheimovo črto je včeraj nekoliko popustil, ker očitno sovjetsko poveljstvo zbira nove čete za nov naskok. Pač pa je Finska doživela včeraj spet strašno bombardiranje v zaledju, ko je 300 sovjetskih letal kar brezumno metalo bombe. Finsko vrhovno poveljstvo, ki je moralo odrediti, da se finske čete iz nekaterih prvih postojank pred presilnim sovražnikom pritiskom umaknejo, pa sporoča, da so se Finci povsod v redu in po določenem načrtu umaknili. Včeraj ni bilo skoraj nobenih hujših bitk. Pač pa postaja položaj za Fince mnogo težji, še daleč pa ni obupen. Sovjeti na drugih bojiščih ne pritiskajo in to uporabijo Finci za odmor svojih čet, oziroma, da jih s teh bojišč pošiljajo v Mannerheimovo črto, kjer so borili mnogo bolj utrjeni. Sovjeti preskrbujejo svoje čete v prednjih črtah z letali, kar so jim Finci vsako drugo preskrbo onemogočili. Finska letala, ki so prišla iz Amerike, Francije in Anglije, so razdelila v sovjetskem zaledju 13 železniških postaj, vse železniške proge, ki vodijo v sovjetske črte, obenem pa so strahovito bombardirala tudi sovjetske provizantne kolone in sovjetska taborišča. Sovjetske izgube so silno velike, saj pravijo poznaveci razmer, da so izgubili čez 1000 letal in okrog 400 tankov. Posebno se je izkazal v bojih francoski material, ki je že v velikih množinah prispel na bojišče. Finski letalci se spuščajo brez strahu v spopade s sovjetskimi letalci in so zmerom zmagovalci. Število sovjetskih zbitih letal je vsak dan večje. Verjetno je, da se bo Fincem posrečilo Sovjete zadržati in s tem pridobiti čas, ko bodo prišli iz Anglije in Italije ter od drugod številni prostovoljci.

Helsinki, 18. febr. o. Finsko vrhovno poveljstvo poroča, da na zapadnem odseku ni opaziti nobenega pritiska, pač pa je na vzhodnem bojišču težko topniško obstreljevanje kakor po navadi. Severovzhodno od Ladoškega jezera so Finci z uspehom odbili ruski napad. Pri tem so pobili nad 570 sovjetskih vojakov in se polastili 8 topov, veliko vojnega materiala ter uničili tri tanke in 70 prevoznih vozov. V predelu Kuhmo je prišlo do težjih bojov med izvidnicami, kjer so Rusi izgubili 130 ljudi. Včeraj so finska letala bila zelo aktivna in so bombardirala ruske transporte in preganjala ruske bombnike. Rusko letalstvo je z vso ogorčenostjo bombardiralo na karelijskem bojišču finske postojanke, kakor tudi več mest in vasi na južnem delu Finske. Bombardiranja so zahtevala 40 mrtvih in večje število ranjenih med civilnim prebivalstvom. Finski letalci so sestrelili 27 ruskih letal. Danes dopoldne je bil v Helsinkiju dvakrat letalski alarm, ker so sovjetska letala prišla nad Helsinki, niso pa metala bomb.

10.000 Italijanov gre na pomoč

Pariz, 18. febr. o. Pariški dopisnik »Intransigence« se je razgovarjal z italijanskim voditeljem italijanskih prostovoljskih čet Maralinijem, poroča, da bo v najkrajšem času odšlo 10.000 italijanskih prostovoljcev na finsko bojišče. Maralini je izjavil, da se vrši med milijoni Italijanov, ki žive v tujini, velika propaganda za zbiranje prostovoljcev, ki se žele boriti za zapadno civilizacijo. Maralini je izjavil, da bo teh deset tisoč italijanskih prostovoljcev že v nekaj dneh prispelo na finsko bojišče.

Ameriški časnikar veruje v Fince

Helsinki, 18. febr. m. Ko so Sovjeti blizu Summe prodri prvo obrambno črto Mannerheimove linije, je skoro vse svetovno časopisje zapisalo, da so Finci v hudih škripih. Zato pa je toliko bolj zanimivo poročilo nekega ameriškega časnikarja, ki je ves čas vojne na Finskem in kateri je pred tremi tedni kar utihnil. Vse je bilo prepričano, da je bil mož ubit, toda sedaj se je oglasil iz Mannerheimove linije, kjer je doživel ve glavne boje. V svojem poročilu pravi med drugim:

»Osvojitev nekaterih točk na Mannerheimovi črti pomeni za Fince enega najresnejših dogodkov od začetka vojne. Ker pa dva meseca že bivam v družbi finskih vojakov in poznam dobro razmere, moram reči, da to še ne pomeni prvega koraka za propad finske obrambe ali pa že poraz. Vse dokler sta oba konca linije med keboj povezana z močnimi baterijami na Kojivisto na desni, in z baterijami ob Ladoškem jezeru pri Taipale na levi. Sovjeti ne bodo mogli izkoristiti svojih postojank za novo prodiranje skozi linijo. Ti finski topovi vzamejo lahko Sovjete že zmerom v na-

vsikrižni ogenj. Moje prepričanje je, da so Finci že dva meseca čakali pripravljeni na to možnost. Uredili so svoje postojanke tako, da se lahko bore na Mannerheimovih utrdbah, enako kakor tudi za njimi. Samo na eni točki v dolžini nekaj kilometrov sem našel osem zaščitnih črt in pregrad proti tankom za Mannerheimovimi utrdbami. Za Viborgom pa že dolgo pripravljajo nove utrdbе. Če bi Sovjeti zavzeli Mannerheimove utrdbе v Kareliji, kar ni popolnoma nemogoče, pa ostanejo za Fince še mnoge utrdbе, iz katerih bodo Ruse zadrževali. Točka, na kateri sedaj Rusi napadajo, predstavlja najbolj ugodno točko, ker je to odprt in negozdat kraj. Ta točka pa je tudi najboljša komunikacijska točka, ker je najbližja Leningra-

du ter ima dve železniški progi. Rusko topništvo meče dnevno po 300.000 granat na Summo. Finci se sprašujejo, koliko časa bodo Sovjeti mogli razmetavati v taki množici strelivo, saj je treba normalno pri srednjih topovih na 1000 streliv izmetati cev. Zdi se pa, da Rusi tega ne store. Po mojem mnenju Rusi ne bodo mogli s prodorom na nekaterih točkah uničiti cele Mannerheimove črte. Za to bo pač potrebne večkrat ponoviti tako strahovite napade, kakor so jih izvedli dosedaj. Toda reči je treba, da že prihajajo na Finsko topništvo in številna letala, in bodo Rusi v kratkem občutili hude finske letalske napade, s topovi pa bodo Finci razbijali rusko zaledje in onemogočali zbiranje čet.

Angleži so ob norveški obali napadli nemško trgovsko ladjo

London, 18. februarja. m. Angleške vojne ladje, ki so patrolirale v bližini norveške obale, so predvčeršnjim opazile nemško napol oboroženo ladjo »Altmark«, ki je bila nekaka preskrbovalka za okopno križarko »Admiral Graf Spee«, katero so Angleži v južnem Atlantiku uničili. Na ladji »Altmark« je bilo 300 angleških mornarjev, katere je vojna ladja »Admiral Graf Spee« pobrala s tistih angleških ladij, katere je potopila. Cim so Angleži »Altmark« opazili in uvideli, da se jim umika v norveške teritorialne vode, so poslali za njo torpednega rušilca »Cosack«, zunaj pa so čakali še štirje rušilci in ena križarka. »Cosack« je ladjo »Altmark« ustavil, nato pa pobral vse britanske ujetnike in odvedel tudi del nemške posadke. Ukaz, da se nemška ladja napade, je dal mornariški minister Churchill sam. Takoj nato, ko so angleške vojne ladje z rešenimi mornarji odplule na odprto morje, pa so zagledale nemško ladjo »Baldour«, ki se je pa sama potopila, preden bi jo Angleži zaplenili. Angleži opravčujejo kršitev norveške nevtiralnosti z dejstvom, da so nemške podmornice v neposredni bližini norveške obale torpedirale in potopile več nevtiralnih pa tudi angleških ladij.

Nemški poslanik v Oslu je takoj protestiral pri norveški vladi, norveška vlada pa je enako protestirala v Londonu.

Angleži so rešili 300 ujetnikov

London, 18. februarja. o. Uradni krogi naglašajo v zvezi s primerom »Altmark«, da je bilo znano, da so angleški ujetniki morali že več mesecev živeti v neznošnih razmerah in da je bilo to dejstvo znano tudi norveški vladi. Zaradi tega se ni treba nikomur čuditi, da so bile enote angleške vojne mornarice prisiljene rešiti angleške državljane. Potrebno je bilo hitro nastopiti. Kar se tiče protesta norveške vlade, je treba naglasiti, da bi se morala v tem primeru prav za prav angleška vlada pritoževati zaradi stališča norveških oblastev.

Pričujejo pa, da bo v torek govoril v parlamentu angleški mornariški minister Winston Churchill, ki bo ob tej priliki poročal tudi o primeru »Altmark«. Okoli 150 angleških mornarjev od 250, kolikor jih je bilo ujetih na ladji »Altmark«, je bilo prepeljanih v bolnišnico, ki so jo pa že danes lahko zapustili.

London, 18. febr. AA. Reuter: Današnji listi navdušeno pozdravljajo akcijo angleških vojnih ladij, ki so rešili ujetnike z nemške ladje »Altmark«. »Sunday Chronicle« pravi, da lahko vsak Anglež trdi, da je angleška vojna mornarica izvršila to, kar je od nje ves narod pričakoval. Povelje mornariškega ministrstva navdušeno pozdravlja ves angleški imperij. »Sunday Times« pravi, da je treba obžalovati, da je bila kršena nevtiralnost države, ki ima v polni meri pravico do tega spoštovanja. Toda ta kršitev je bila potrebna, ker ni bilo mogoče dopustiti, da bi Nemčija neovirano prevažala ujetje Angležev z izgovorom, da jo ščiti nevtiralnost.

Norveška bo ostala strogo nevtralna

Zunanji minister Koht pravi, da bi bilo tudi za Finsko slabše, če bi se Skandinavija zapletla v vojno

Trondheim, 18. februarja. o. Norveška telegrafska agencija: Zunanji minister Koch je imel snovi v Trondheimu govor o mednarodnem položaju Norveške. Posebno je naglasil, da je položaj Norveške danes težji, kakor je bil za časa svetovne vojne. Politika nevtiralnosti, ki jo izvaja norveška

Tudi Angleži protestirajo v Oslu

London, 18. febr. o. Anglija je zahtevala od Norveške takojšnji odgovor na svojo noto, katero je izročil včeraj angleški zunanji minister lord Halifax norveškemu poslaniku v Londonu. V tej noti obtožuje Anglija norveške oblasti, da so se pregrešile pri preiskavi nemške ladje »Altmark«, na kateri so bili angleški ujetniki zaprti. S tem obtožuje Norveško, da se je pregrešila kot nevtralna država pri izvrševanju svojih dolžnosti. Nadalje zahteva Anglija, da Norveška nemško ladjo internira, ker je ta ladja pomožna vojna ladja.

Nemci so ogorčeni nad kršitvijo mednarodnega prava

Berlin, 18. februarja. DNB: Današnji nemški tisk kaže veliko ogorčenje nad napadom angleških pomorskih enot na nemško trgovsko ladjo »Altmark« v norveških teritorialnih vodah. Tisk posebno naglašja dejstvo, da je bil ta napad izveden na neposredno zapoved angleške vlade in da so pri tem padli nemški neoboroženi mornarji. »Völkischer Beobachter« ugotavlja, da so vse dosedanje kršitve mednarodnega prava s strani Anglije stvarno malenkostne, če se primerjajo z dogodki v Jasingfordu. V zadnjih sto letih zgodovina pomorskega vojskovanja ni zabeležila dejstva, da bi bila vojna ladja plula tako daleč v teritorialne vode nevtralne države ter napadla neoboroženo trgovsko ladjo in pobila del posadke. Ker je angleški rušilec postopal po posebnih navodilih angleškega mornariškega ministrstva, ni mogoče smatrati, da bi šlo za izjemo. Na osnovi tega je jasno, da je z dnem 17. februarja t. l. pojem nevtiralnosti črtan iz uradnega angleškega besednjaka. Tragedija v Jasingfordu je izzvala ves nemški narod, ki bo zahteval odškodnino.

Japonci so že utrjeni

Newyork, 18. februarja. o. »Newyork Herald Tribune« komentira proglas, ki ga je japonska vojska naslovila na maršala Cangkajška, ter pravi, da je ta proglas dokaz, da Japonska želi začeti mirovna pogajanja. List naglašja, da je apel sestavljen v zelo zmernih besedah. Svetovni položaj je tak, da bi ga japonska vojska hotela izkoristiti za svojo državo. Toda z izčrpanimi rezervami zlata, z narodom, ki je sit vojne, z milijoni ljudi v državi, ki se je ni posrečilo premagati, ni mogoče misliti, da bi lahko Japonska izkoristila položaj, ki bi se ji nudi po sklenitvi miru, za katerega bi Japonska plačala vsako ceno, samo da ji ne bi bilo treba žrtvovati vojnega prestiža. Zaradi tega ne bi bili presenečeni, pravi list, ako bi maršal Cangkajška ponudil pogoje za sklenitev miru, ki jih bilo vredno preučiti.

Dva uspela shoda ministra dr. Kreka

Ljubljana, 18. februarja. Gradbeni minister dr. Miha Krek je imel danes dva zelo uspela politična shoda. Dopoldne je govoril v Slovenjgradcu, popoldne pa v Šoštanju. Oba shoda sta bila obilno obiskana. Minister dr. M. Krek je govoril o trenutnem stanju naše notranje in zunanje politike. Zborovalci so navdušeno pozdravljali voditelja slovenskega naroda dr. Korošca, kateremu je bila z zborovanja poslana pozdravna brzojavka kakor tudi predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviču. Ko je minister dr. Krek obravnaval zunanjo politiko in poudaril modro vodstvo kneza namestnika Pavla, so se iz grl zborovalcev zaorili navdušeni vzkliki knezu namestniku Pavlu in kraljevskemu domu. Zborovanji sta bili zaključeni s himno in s »Hej Slovenci«.

Vesti 19. februarja

Angleški minister lord Chatefield je govoril v soboto v Cardiffu in naglašal, da morajo Angleži vedro gledati v bodočnost, ker je ni sile, ki bi jim mogla vzeti zmago. Svaril pa je prevelike optimiste pred možnimi presenečaji, kajti tudi zmagovalci ne morajo pretrpeti marsikatero krutost.

V skandinavskih državah se je raznesla vest, da bosta finski predsednik vlade in zunanji minister odletela z letalom v London iskat pomoč. Zunanji minister Tanner pa je to vest takoj zanikal in jo označil kot popolnoma nemogočo.

V soboto in nedeljo se bodo v Kopenhagnu posvetovali zunanji ministri Danske, Švedske in Norveške o položaju, ki je nastal v zvezi z rusko-finskim spopadom.

1050 novih turških častnikov je včeraj položilo prisego zvestobe domovini ob navzočnosti predsednika vlade, predsednika parlamenta in več ministrov.

Že 100.000 avstralskih in novozelandskih čet se baje nahaja v Palestini, tako poročajo iz Jeruzalema in pravijo zraven, da so čete dobro izveščane in z vsem dobro preskrbljene.

Na Iran in Afganistan se jeze moskovska »Izvestia« čes, da sta ti dve državi nevhvaležni do Rusije ker se spe! udajata angleškemu pritisku, od katerega ju je pred 20 leti osvobodila Rusija. List tudi pravi, da so se ponesrečili vsi poskusi, da bi sovražnik a svojimi intrigami ločil Sovjetsko Rusijo od Nemčije.

Koncert berlinske filharmonije je v Berlinu dirigiral ravnatelj belgrajske opere Lovro Matačić. Na programu so bile večidel jugoslovanske skladbe, ki jih je berlinsko občinstvo z navdušenjem prejele.

Tajnik sovjetskega poslanstva v Sofiji Prasolov in vojni odposlanec Benediktov sta bila poklicana nenadno v Moskvo. Konec tega tedna se bosta oba v Sofiji poslovila.

Novo notranje posojilo 300.000.000 holandskih gldinarjev je odobril holandski parlament. Vlada jih bo porabila za kritje stroškov v zvezi z mobilizacijo holandske vojske.

Vesti, da bi von Papen prevzel mesto nemškega veleposlanika v Rimu Nemci odločno zanikajo. Vesti so se pojavile zavoljo tega, ker je nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen že dal časa odsoten iz Rima. Von Papen ni bil kot bolj odločen mož, bolj trdno privezal Italijo na Nemčijo.

Včeraj se je iz Newyorka odpeljal v Evropo posebni odposlanec amer. predsednika Roosevelta Welles, ki bo obiskal Rim, Berlin, Pariz in London. Z njim vred se je odpeljal tudi posebni Rooseveltov odposlanec za sv. Stolico Taylor.

V okolici Trsta je eksplodirala granata, ki je tam ostala še od svetovne vojne. Tri osebe so bile ubite, dve pa ranjeni.

V Bukarešti so z zadovoljstvom sprejeli izjavo novega bolgarskega ministrskega predsednika dr. Filova, da bo njegova vlada nadaljevala z zunanjo politiko Kisejevanova.

Zelo uspel koncert je v Budimpešti priredilo belgrajsko pevsko gručto »Stankovič«. Koncertu so se udeležili regent Horthy z gospo, nadvojvoda Jožef Habsburški, nadvojvoda Franc Jožef, prosvetni minister Homan, budimpeštanski župan in jugoslovanski poslanik s poslanskim osebjem. Dvorana je bila nabito polna. Poslušalci so z velikim odobravanjem spremljali vse točke programa.

Nizozemska ladja »Amlan«, ki je odplula iz Rotterdamu v vzhodno Indijo, se je tri ure in pol kasneje potopila v Severnem morju. Posadke je rešila neka druga nizozemska ladja.

Tudi norveški ladji »Lima« in »Osman« sta se danes potopili v Severnem morju. Vse kaže, da sta ladji zadeli ob mine.

Kapitan in kurir sta zgubila življenje, ko se je potopila 3650 tonska angleška ladja »Baron Ailsaxe«, ko je nalletela snoci na mino. 34 mo posadke je bilo rešenih.

Od začetka angleške blokade do današnjega dne je bilo potopljenih 47 norveških ladij. Ob katastrofah je našlo smrt 307 mornarjev.

Madžarska manjšina in vstop v JRZ

Novi Sad, 17. febr. m. Zavoljo vesti, da misli madžarska manjšina v Vojvodini stopiti v JRZ, prinaša tukajšnje glasilo »Madžarrov »Reggel« izjavo madžarskega voditelja dr. Imre Vardaja, v kateri naglašja, da sklep v Petrogradu in drugih krajih o vstopu madžarske skupine iz bivše madžarske stranke v JRZ še ne pomeni končnega stališča madžarske manjšine za vstop v JRZ. Če bi velika skupščina, ki bo v kratkem, sprejel sklep, izglasovan v Petrogradu, bi to pomenilo le toliko, da je madžarska manjšina dala pooblastilo svojim voditeljem, da nadaljujejo razgovor z vlado na političnem in kulturnem področju. Če bi Madžari zares stopili v JRZ, potem pričakujejo izpolnitev vseh obljub, ki jih je dal v svojih razgovorih predsednik vlade Dragiša Cvetkovič.

Ljuba Davidović na smrtni postelji

Belgrad, 18. febr. m. Vsa tukajšnja javnost je pod vtisom težke boleznii prvaka demokratske stranke Ljube Davidovića. Njegovo stanje se stalno slabša ter je vsak trenutek pričakovati katastrofe. Zato so na Davidovičevem stanovanju stalno zbrani vsi prvaki demokratske stranke ter Davidovičevi osebni zdravniki dr. Miko Milošević, dr. Ljubisav Prokić in Rajko Nenadić. Poklicanih je bilo več zelo uglednih zdravnikov, ki so g. Davidovića preiskali. Vsi so ponovno ugotovili, da je njegovo zdravstveno stanje zelo elabo. Zdravniki so o tem obvestili Davidovičeve sorodnike in vodstvo demokratske stranke. Sam g. Davidović pa je pri polni zavesti in je svoji okoličini povedal, da čuti, da se

mu bliža konec življenja.

Danes so težko obolelega Davidovića obiskali prvaki vseh političnih strank. Tako ga je obiskal kr. odposlanec polkovnik Kačković, zastopnik patriarha srbske pravoslavne cerkve ter zastopnik predsednika vlade Dragiša Cvetkovića šef centralnega presbiroja Predrag Milojević.

Ker se zdravje obolelega voditelja demokratske stranke stalno slabša in je v najkrajšem času pričakovati katastrofo, ima izvršilni odbor demokratske stranke stalne seje, na katerih razpravlja o vseh vprašanjih v zvezi z morebitno smrtjo voditelja. Po vseh pisarnah demokratske stranke v Belgradu je uvedeno stalno dežurstvo.

Veliko pomorsko demonstracijo bodo priredile Združene države Amerike v Tihem Oceanu. Pri vajah bodo sodelovale ladje in letala. Ladji bo 130, letal pa 350. Verjetno je, da bo s svojo jahto tem vajam prisostvoval tudi predsednik Roosevelt.

